

חתם סופר (כד):

מגורשת, ודברי ה"ה תמוהים צז. ונלע"ד לפי מה שנבאר לפנינו ח"ה, דנסצרת יש ברירה יש צ' פירוש, ח' הוצרר למפרע שכך עלה צמחשצב לפניו יתצ"ש מראשית כזאת, עיין רש"י צינכ ל"ט ע"צ ד"ה הצ"ע וכו', או נאמר הוצרר למפרע שזכ המצרר עכשיו דצריו, כך היה גם דעתו מאתמול כצ. וצצצרת חין צרירה יש ג"כ צ' סצרות, ח' נאמר, לא נאמר לא הוכיח סופו על תחילתו שגם אתמול היה דעתו לכך, אלא אתמול היה דעתו סתמא, ועפ"י דברי ר"ן ר"פ השותפין [נדריס מ"ה ע"צ ד"ה ואיכא דמקשן] דחין קנין ושום דצר חל על הספק. או נאמר גם אתמול היה דעתו על ח', אלא לא נימא חותו שצירר היום הוא חותו שיהיה דעתו עליו אתמול, זה לא נימא, אלא חולי אתמול רכז צזו וכיום חזר וצצר צאחרת ע"כ פסול מספק,

רבי צדוק הכהן – צדקת הצדיק

[ק] **תשובה** היינו שמשיב אותו דבר אל הש"י, רוצה לומר שמכיר שהכל פועל הש"י וכוחו, אפילו המחשבה טרם נוצרה בלבו של אדם, כמו שאמרו ז"ל (בר"ר ט). נמצא הש"י נתן לו כח אז גם בהעבירה, ועל ידי זה אחר התשובה הגמורה הוא זוכה שזדונות נעשין זכיות, כי גם זה היה רצון הש"י כך. כמו שאמרו בשבת (פט:) אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שסדורות והולכות מששת ימי בראשית, כשלג ילבינו. וכענין שאמרו ז"ל (תנחומא יושב ד') על פסוק נורא עלילה על בני אדם³,

רמב"ם וראב"ד פ"ה מהלכות תשובה

ליתן את הדין: הן שמא תאמר והלא הקב"ה יודע כל מה שיהיה וקודם שיהיה ידע שזה יהיה צדיק או רשע או לא ידע. אם ידע שהוא יהיה צדיק אי אפשר שלא יהיה צדיק ואם תאמר שידע שיהיה צדיק ואפשר שיהיה רשע הרי לא ידע הדבר על בוריו. דע שתשובת שאלה זו ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים וכמה עיקרים גדולים וחררים רמים תלויים בה אבל צריך אתה לידע ולהבין בדבר זה שאני אומר. כבר בארנו בפ' שני מהלכות יסודי התורה שהקב"ה אינו יודע מדעיה שהיא חוץ ממנו כבני אדם שהם ודעתם שנים. אלא הוא יתעלה שמו ודעתו אחד ואין דעתו של אדם יכולה להשיג דבר זה על בוריו וכשם שאין כח באדם להשיג ולמצוא אמתת הבורא שנאמר כי לא יראני האדם וחי כך אין כח באדם להשיג ולמצוא דעתו של בורא. הוא שהנביא אמר כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. *וכיון שכן הוא אין בנו כח לידע היאך ידע הקב"ה כל הברואים והמעשים אלא ספק שמעשה האדם ביד האדם ואין הקב"ה מושכו ולא גוזר עליו לעשות כך. ולא מפני קבלת הדרת בלבד נודע דבר זה אלא בראיות ברורות מדברי החכמה. ומפני זה נאמר בנבואה שדנין את האדם על מעשיו כפי מעשיו אם טוב ואם רע וזה הוא העיקר שכל דברי הנבואה תלויין בו:

השגת הראב"ד

*ובינן שכן הוא אין בנו כח לידע היאך ידע הקב"ה כל הברואים ומעשה ידיהם. ח"ה לא נהג זה המחבר מנהג החכמים שאין אדם מתחיל בדבר ולא ידע להשלימו והוא החל בשאלות קטניות והניח הדבר בקושיא והחזירו לאמונה ועזב היה לו להניח הדבר בתמימות התמימות ולא יעורר לבס יניח דעתם בספק וחלי שעה אחת יצא הרהור בלבם על זה. ואע"פ שאין תשובה נאמנת על זה טוב הוא לסמוך לו קצת תשובה ואומר, אם היו לדקת האדם ורשעתו חללים בגזירת הבורא ית' היינו אומרים שידעו האדם גזירתו והיה לנו השאלה קשה מאוד ועכשיו שהבורא הסיר זו הממשלה מידו ומסרה ביד האדם עצמו אין ידיעתו גזירה אלא היא כידעת האלכטגנייס שידעו מכה אחר מה יהיו דרכיו של זה והדבר ידוע שכל מקרה האדם קטן וגדול מסרי הבורא ככה המזלות אלא שנתן צו השכל להיותו מחזיקו ללא מתחם המזל והוא הנמון צלם להיותו טוב או רע והבורא יודע כח המזל ורגעיו אם יש כח בשכל להזיאו לזה מידו אם לא חזו ידיעה אינה גזירה, וכל זה אינו שוה:

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMIPORTAL

KOLHALASHON